

פירוש הרמב"ם לאבות

הקנאה והתאווה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם (ד,כג - כד)

הרב יצחק שילת

מסכת אבות ד, כא

ר' אלעזר הקפר אומר: הקנאה והתאווה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם.

מסכת אבות ד, כב

הוא היה אומר: הילודים למות, והמתים לחיות, והחיים לדון, לידע ולהודיע ולהינדע שהוא היוצר והוא הבורא והוא המבין והוא הדיין והוא עד והוא בעל דין והוא עתיד לידון שאין לפניו לא עולה לא שכה ולא משוא פנים ולא מקח שוחד, שהכל שלו. ודע שהכל בא לחשבון, ואל יבטיחך יצרך שבשאל בית מנוס, שעל כורחך אתה נוצר, ועל כרחך אתה נולד, ועל כרחך אתה חי, ועל כרחך אתה מת, ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדש ברוך הוא.

פירוש הרמב"ם לאבות ד, כג

יאמר, הקנאה והתאווה ואהבת הכבוד יוציאו את האדם מן העולם והוא מפסיד, כי עם אלה המידות או אחת מהן – הפסד הדת בהכרח, ולא יושגו לא מעלות שכליות ולא מעלות מידות.

פירוש הרמב"ם לאבות ד, כד

אמרו לידע ולהודיע ולהודע, רוצה בו, שידעו אשר יולדו, ואשר הם עתה ילודים וימותו, ואשר יחיו אחר המוות, כדי שיכלול המדע אלה השלש כתות, שהוא היוצר והוא הבורא.

ואמרו והוא דיין והוא עתיד לידון, רוצה בו, שהוא השופט עתה את הכל, בחיים ובמות ובשאר ענייני העולם הזה, והוא גם כן עתיד לשפוט את אשר יחיו בעולם הבא בשכר ובעונש.

דף מקורות

ואמרו ולא מקח שוחד, כמו שאמר גם כן בתורה: "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד", אין עניינו שהוא לא יקח ממון ויטה הדין, כי שטות היא לשלול ממנו יתעלה מה שלא יצויר אפילו בדמיון, איך ישולם לו השוחד, ומה יהיה השוחד? ואמנם עניינו מה שבארו, שהוא לא יקח שוחד הטובות, כגון שיעשה האדם אלף טובות ורעה אחת, הרי לא ימחק לו ה' זאת העבירה לרוב טובותיו, ויחשבו לו אלף טובות חסר אחת או יותר, אלא יפרע ממנו על זאת, ויגמל על ההן. וזה הוא עניין לא יקח שוחד, והוא כמו לא ישא פנים, אלא יפרע מהגדול במעלה על דבר מועט, כמו שנפרע ממשה רבנו על חטא הכעס, כמו שבארנו בפרקים הקודמים, וגמל עשו הרשע על כיבוד אב ואם, ונבוכדנצר על כיבוד השם, רצוני לומר: שם ה', כמו שנתבאר בסנהדרין בגמרא. וזה הוא עניין לא משוא פנים. והתבונן באומרו שעל כרחך אתה נולד ומה שהצטרף אליו, לפי שהוא זכר עניינים טבעיים, אין בחירה לאדם בהם, אשר עליהם יאמרו: "הכל בידי שמים", ולא אמר: שעל כרחך אתה חוטא, או אתה עובד, או מהלך, או עומד, ומה שדומה לזה, לפי שאלו כולם עניינים שביד האדם, אין הכרח בהם, כמו שבארנו בפרק השמיני.